

Sloten en poelen

Alles over sloten en poelen

- Nederland is een waterrijk land. We herbergen vele rivieren, sloten, plassen en andere water- en moerasgebieden.
- Deze leefgebieden trekken een enorme hoeveelheid verschillende soorten: watervogels, vissen, amfibieën, weekdieren, libellen en andere waterinsecten.
- Sloten en poelen hebben vaak een gradiënt van nat (water) naar droog (oever). In het water groeien planten als waterviolier, fonteinkruid, waterweegbree, kroos, gele plomp, waterlelie, enz. Oevervegetatie kan bestaan uit moerasspirea, gele lis, grote kattenstaart, watermunt, dotterbloem, lisdodde en riet. Welke soorten er voorkomen geven een indicatie van hoe voedselrijk het water is. Dotterbloem en echte koekoeksbloem groeien bijvoorbeeld op matig voedselrijke oevers, terwijl riet en watermunt op een voedselrijke situatie duiden.
- Ook de soorten libellen geven een indicatie met welk habitat we van doen hebben. En dus ook waar je op kan sturen om het habitat geschikt te maken voor libellen! Zie voor meer informatie: [Habitats libellen](#).



Foto: Goulet Isabelle

Waarom hebben sloten en poelen onze hulp nodig?

Met de waterkwaliteit van het oppervlaktewater in ons land is het over het algemeen erg slecht gesteld. Exotische planten, vissen, weekdieren, en kreeften zorgen ook voor een bedreiging van de inheemse flora en fauna in het water.

Algemene aandachtspunten

- Inventariseer de huidige natuurwaarden zodat je kan bepalen waar de kansen en bedreigingen liggen. Denk aan vragen als: Wat is de waterkwaliteit, wat komt er voor aan flora en fauna, hoe kan een aansluiten bij de natuurlijke processen die hier een rol spelen? Maak op basis daarvan een ecologisch beheerplan.
- De Amerikaanse rivierkreeft is een verzamelnaam voor meerdere soorten exotische kreeften die veel schade toebrengen aan onze inheemse flora en fauna. Inmiddels is wel duidelijk dat we in Nederland een manier moeten vinden om samen te leven met deze invasieve exoten. Een robuustere ecosysteemaanpak is dan van belang: geen recht afgegraven oevers waar rivierkreeften makkelijk in kunnen graven, maar geleidelijk aflopende oevers waar oevervegetatie de kans heeft om te groeien.

Poelen en vijvers

Aandachtspunten

- Onderhoud van de poel vindt het best in het najaar plaats, tussen begin september en half oktober. De lente en de zomer zijn extra kwetsbare periodes voor amfibieën, vogels en insecten.
- Bij te veel dichtgroei van het water is opschoning van belang. Een goede vuistregel is om onderhoud toe te passen als het wateroppervlak bedekt is met meer dan 50% aan vegetatie.
- Indien je sloot of vijver gebaggerd moet worden, doe dit dan gefaseerd. Hierdoor blijft er leefruimte, voedsel en schuilgelegenheid voor de dieren die er leven.
- Verwijder bomen en struiken die voor te veel schaduw zorgen. Doe dit buiten het broedseizoen, dus in het najaar of de winter.
- Het gefaseerd(!) maaien van oevervegetatie kan ook het beste in het najaar.
- Zie voor meer informatie: <https://poelen.nu/beheer>



Sloten en poelen

Sloten en watergangen

Aandachtspunten

- Onderhoud van watergangen vindt het best in het najaar plaats, tussen begin september en half oktober. De lente en de zomer zijn extra kwetsbare periodes voor amfibieën, vogels en insecten.
- Maaien en baggeren van de sloot is van belang om verlanding te voorkomen en waterdoorvoer te behouden. De maaifrequentie hangt af van hoe snel de sloot dichtgroeit. Meestal is eens per jaar maaien en afvoeren voldoende.
- Werk gefaseerd!
- Zie voor meer informatie: De [Veldgids Ecologisch Slootbeheer](#)

Monitoring

- Maak een zo compleet mogelijke soortenlijst van alles wat er voorkomt in je gebied. Voer je waarnemingen in op [waarneming.nl](#).
- Maak een vegetatieopname: Noteer de talrijkheid van de aanwezige plantensoort om de dominantie of zeldzaamheid van elke soort in kaart te brengen. De Tansley-methode is bijvoorbeeld een veelgebruikte methode. Heb je hierbij hulp nodig, vraag een plantenwerkgroep van bijvoorbeeld Floron of de KNNV.
- Herhaal de monitoring ongeveer elke drie jaar, bij voorkeur in dezelfde periode (mei/juni), zodat je kan monitoren in welke richting de vegetatie zich ontwikkelt en waar je eventueel moet bijsturen.
- Organiseer een keer een slootjes-excursie en trek eropuit met schepnetten en witte bakjes of doorzichtige cuvetten om te ontdekken wat er allemaal in het water leeft. Geweldig leuk om ook met kinderen te doen.

Meer informatie

- Aanleg en onderhoud van een [paddenpoel](#).
- Aanleg en onderhoud van een [libellenvijver](#).
- <https://www.floravannederland.nl/plantengemeenschappen/hoofdgroepen/water/>
- <https://www.floravannederland.nl/plantengemeenschappen/hoofdgroepen/moeras/>

Bronnen

[floron.nl](#)

[www.vlinderstichting.nl](#)

[www.ravon.nl](#)

<https://www.floravannederland.nl>

<https://vbne.nl>

<https://poelen.nu>

*Wist
je dat ...*

Wereldwijd zoetwater
slechts 0,01% van het
aardoppervlak bepaalt?
Toch zijn er meer dan
100.000 soorten
afhankelijk van dit
habitat.

